

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Consultationes Theologicæ Et Spirituales Christiani verè fidelis & verè devoti ...

... De Excellentissimis Dei

Louis François <d'Argentan>

Augustæ Vindel. ; Dilingæ, 1701

VD18 90029526

Consult. X. De reciprocâ inhabitatione divinarum Personarum, quam
Theologi circuminsessionem appellant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45487

magnificum, cum unicus ejusmodi actus multo majoris sit pretii, quam si millena occupassemus imperia.

Agedum, anima mea; si Deum amamus, possessione fruimur divini ipsius Spiritus; namque id promisit nobis: *Si quis diligit me, ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus*; Et si Spiritus Sancti possessione fruimur, nimis quam divites sumus; nihil curemus cætera, sed

benè magno hoc thesauro utamur. Ipse totus est amor, & amor infinitus Patris & Filii; Et si noster est, est & noster proprius amor. Amemus Deum per magnum hunc amorem, & nunquam cessemus ipsum magis & magis semper amare. Laboremus infatigabiliter modico hoc, quod restat nobis, tempore; Beata æternitas, quæ nos exspectat; Si Deum amemus, sat longa erit, ad indulgendam nobis requiem.

CONSULTATIO X.

De Reciproca & mutuâ divinarum Personarum in habitatione, quam Theologi Circumfessionem appellant.

Incomparabili laborat tamen intellectus noster cognoscendi veritatem, cujus quanto plus cognoscit, tanto plus adhuc cognoscere polcit; quanto magis se hanc adimplere molitur, tanto magis se illâ evacuatam experitur, & quidquid faciat, nunquam se satiatum, nunquam sibi credit satisfactum. Id inde est, quod natus sit pro veritate infinitâ, cujus fruitio constitutere debet ipsius beatitudinem, & perfectam ipsius requiem in omnem æternitatem, hanc ubique indagat, sed sæpius aberrat, & loco veritatis, non nisi

prosequitur vanitatem, & sacra hæc fames, quâ impelli debuerat ad Deum, degenerat in vanam curiositatem, qua procul à Deo recedit, quâque incessanter affligitur. Nihilominus divina misericordia, quæ è malis nostris potest elicere bona, utitur quandoque ipsismet illius erroribus ad reducendum ipsum, & supremam veritatem ibi feliciter invenire facit, ubi non nisi vanitatem inquirebat.

Quemadmodum accidit tribus præclari & acuti ingenii juvenibus, qui postquam per aliquot annos humanarum scientiarum studiis

Occ
San
cuj
mit
ofre
iplo
cob
quo

studii suam navarunt operam, præcipuè autem Cosmographiæ, optimèque annotarunt omnia, quæ Auctores exarant de situatione mundi, de quatuor præcipuis terræ partibus, Europâ, Asiâ, Africâ, Americâ, de diversis regnis quamlibet partem dividendis, de præcipuis Civitatibus, quæ in quolibet regno inveniuntur, & de quibusvis raritatibus, quæ in civitatum quilibet poterant occurrere; dixerunt ad invicem: quid prodest nobis legisse in libris tot stupenda, quæ non nisi ex aliorum fide nobis constant? In rebus sensu perceptibilibus, speculatio sola, debilis est cognitio; pro eo, quod nostræ satisfaciatur curiositati, ipsam magis accendit; oporteret illa ipsa propriis hausisse oculis, ut cor nostrum & animus noster, suam exin haurire possent voluptatem & omnimodam delectationem. Quid nos moratur? nonne nostra nobis est libertas! Eamus & videamus omnia, quæcunque pulchra, quæcunq; rara occurrere possunt in terrâ; innocentissima hæc est & maxima vitæ voluptas.

Unus ex tribus, cui acrius videbatur esse iudicium, quam aliis, volens fortassis ipsorum retinere curiositatem, quæ laboris plurimum & utilitatis parum ipsis parabat, consultò finxit, quod sciat & illis facili negotio

ostendere possit ac velit, rarissima, quæ in mundo sint, prodigia. Et quænam hæc, dixerunt illi? Si forent abhinc quingentis stadiis, videre illa statuimus. Non ita procul ibimus, reponit alter, non nisi dimidiæ diei iter requiro, & ostendam vobis palatium adeò magnificum, ut vix simile habiturus sit universus orbis. Exin deducebat eos per certos montium anfractus, at postquam plures transierunt profluentes, perambulaverunt ex transversò loca quædam valdè deserta; unde delati sunt in sylvam adeò densam, ut arborum crura nunquam attigerit radiorum solarium virga, quàm postquam transiissent versus septentrionem, deduxit illos ad specum devoti alicujus Eremitæ, quem ante viginti circiter annos in vastam illam solitudinem noverat concessisse.

Hic cum adverteret hominum præsentiam, illicò meditabatur fugam, seque abscondere volebat, metuens adesse prædones, qui venissent ad rapiendum sibi thesaurum suum: ita nuncupabat silentium suum, solitudinem suam, contemplationem suam, internam pacem suam, universalem suam rerum omnium mundanarum oblivionem, altissimam paupertatem, dulcèmq; Dei possessionem, omnia hæc erant thesaurus ipsius, adeoque

H h mundi

mundi affectas aspiciebat velut prædones, qui non nisi apti essent ad expoliandos Eremi cultores pretiosis his Cœli divitiis, & adimplendos mundi crepundiis. Lubens se igitur fugæ mandasset, sed paulisper mente revolvens, quod forsitan Deus consultò ipsos ad se destinaverit, ut ex suo proficerent colloquio, secum statuit suam illis exhibere præsentiam, quod & fecit ad passus aliquot Angelico oris habitu illis procedens obviam, & maximâ ipsos excipiens cum benevolentia ac liberalitate. Et exin versùs suam ipsos deduxit cellulam, quam tamen ut intrarent, non invitavit; Erat namque tam parva, tam humilis, tam angusta, ut uni vix homini capiendo sufficeret, incurvato licet corporis situ.

Estne igitur, inquit ex illis unus, hoc speciosum illud palatium, cujus nobis promittebatur aspectus? Non, reposuit illicò Solitarius, hoc non est palatium, quod incolere soleo. Id quod vobis non est nisi carcer, quo quempiam capitis reum captivum teneo, & sepulchrum, quo mortuum quendam tumulare mens est, sed ad me quod spectat, magnificentissimum in Cœlo palatium, quod vobis monstrabo, videre si vultis. Ad hæc attoniti aspiciebant se invicem, ignari quid dicere vellet; Et ipse prosequens,

non mirabimini, aiebat illis, in hæc me verba loquentem audientes, si ea, quâ fruor, vobis constiterit beata fors.

Dicam vobis, amici mei: anima mea & corpus meum, magna inter se habuere contentionem, & longo tempore sibi invicem moverunt bellum, præteudebat Corpus meum, servitute sibi obstrictam esse animam meam, & ad præstanda arbitrio suo sibi obsequia, ex eo, inquit, quod cum sibi ex jussu creatoris dare & conservare deberet vitam, suppeditare quoque debent consequentia ad vitam, uti sunt lautæ dapes, quies, recreationes, & omnes reliquæ vitæ naturalis vel necessitates vel commoditates. Contrarium tenebat anima mea, tantum abesse, se corporis subesse imperio, ut potius ipsius velut mancipij uti possit operâ; adeoque nil aliud ipsi deberi, nisi alimenti parum, laboris plurimum, plagas supra modum, & in omnibus exactum obsequendi studium, cum illa sit ipsius Domina, altioris ac nobilioris abs comparatione conditionis. Ipsorum contestatio constituebat me ipsam quasi campum prælii, ubi hi duo adversarii acerrimè inter se decerabant; Et ego cum tædio tumultus hosce, nullis finibus coarctatos tolerare coactus, levatis manibus in Cœlum, clamabam cum

Apo-

Apostolo : *Infelix ego Homo! quis me liberabit de Corpore mortis?* An ergò nunquam, mi Deus, liberabor ex durâ hâc persecutione, quæ tanto me jam tempore affligit?

His obrutus angustiis, vehementem intra memetipsum percipiebam vocem bis insonantem hæc verba mihi : *Beati, qui habitant in Domo tuâ, Domine; Et beati, qui habitant in Domo tuâ Domine:* Et ex hoc intelligo, me nunquam habiturum pacem, quoad anima deseruerit Corpus meum, ut obtineat facultatem habitandi in Domo Dei, velut in loco refugii & securitatis. Et

ex nunc mecum conclusi perpetuum inter Corpus meum & animam meam facere divortium, & condemnavi Corpus meum ad habitandum perpetuò in hoc ergastulo, quod pro reo captus nimix adhuc est Commoditatis, ut hâc ratione anima mea omni fruatur libertate pacificè commorandi in dilecto tabernaculo Dei sui. Intelligebam probè, augustissimum & magnificentissimum hoc esse debere palatium tanto Monarchæ recipiendum accommodatum, sed nesciebam adhuc quale hoc sit palatium, & quâ ratione illuc intrare mihi liceat.

ARGUMENTUM.

1. *Domus Dei non est magnus hic mundus.*

2. *Sed divina Persona habitant invicem in se.*

ARTICULUS I.

Benè novi, Deum ubique esse, quia immensus est; sed benè etiam novi, quod, cum immensus sit, habitare non possit in magno hoc universo, velut in domo suâ, Eo quod proportionatæ deberet esse magnitudinis pro Majestate tanti hospitis; est enim illud, si infinitæ magnitudini Dei comparaveris, minus minimo atomo, nisi hunc contuleris cum Cœlo. Quâ ratione igitur esse possit Domus Dei?

Fateor quidem, magnificum hoc esse palatium; nam oculos attollite, & aspiciate magnitudinem illius, inquiebat, manibus ipsis demonstrans Cœlum. An unquam fuit palatium instructum tantæ cum altitudinis, tum latitudinis tecto? An unquam subiit oculos lacunar tam pretiosum tamque splendidum? Quod si illud consideraveris tempore noctis, quæ dum tegit nobis pulchritudinem terræ, nobis detegit decorem Cœli, videbis id locupletatum innumero stel-

Hh 2 larum

larum numero, quæ velut totidem erunt carbunculi, rubini, smaragdi, adamantes cæruleo campo inserti. Et ubique noveritis (nullus enim dubito, quin vestra vobis curiositas addiderit calcaria, ad cognoscenda globorum cœlestium prodigia) harum stellarum minimam, quæ vobis hic velut minimus videtur apex luminis, sexagies sexies, majorem esse universâ terrâ; & plerasque adhuc multò majores. Multiplicata hanc magnitudinem toties, quot stellas numerabis in Cœlo, & exin, si poteris, metire spatia inter illas adhuc vacua & inania. Quàm portentosam aspicias magnitudinem in speciosi hujus palatii tecto?

Omnia stupenda sunt in suppellectili hujus palatii.

Quis architectus infinitâ præditus sapientiâ tam magnificam mente suâ concipere potuit idæam? Quod brachium omnipotens illam mandare executioni? ubi invenit & unde eruit materiam ampliando tanto decori, splendori ac pretio idoneam? Sed videre, qualiter id exornaverit infinitâ multitudine tam pretiosi & in varietate suâ admirandi suppellectilis, quo totum est plenum à summo cœlorum vertice, usque ad imum centrum terræ, abs eo, quod tantillum sit spatii, ubi tantum digitus possit locari, quod vacuum, sit in universo orbe. As-

siduitas, quâ omnia hæc prodigia nobis ob oculos versantur, adimit nobis ipsorum æstimationem; sed immorare, & defixâ mente considera vel minimam suppellectilis hujus particulam, hæc tibi tam stupenda videbitur, ut nulli intellectui humano tanta futura sit acrimonia, quâ penetrare possit vel ipsius artificium, vel comprehendere omnes ipsius pulchritudines. Quod si omnes mundi artifices contendant, & omnem suam impendant industriam, ad effigiandum solummodò florem, vel minimam terræ plantulam, nunquam efficere id poterunt; & quidquid tandem fecerim, non nisi apparentem speciem & speciosam apparentiam poterunt ob oculos collocare: siquidem nec vitam, nec secretam aliquam virtutem aliâs ipsi congruam, illi poterunt communicare; & si minima magnifici hujus palatii particula refugit omnem humanæ potentie imitationem ac industriam, quid de universo censendum erit?

Et nihilominus pro quo putas ædificasse Deum palatium tam magnificum, tam splendidum, tam amplum? Non pro se ipso: hoc enim non est nisi viatorum inops tugurium, infinito modo Majestate tanti Monarchæ indignum; Servorum duntaxat id est habitaculum.

Palatium, ubi Majestas Dei habitat, est infinitè modo pulchrius.

Iura ac bestiarum receptaculum. O si vidisses palatium illud augustum, ubi ad gustum adoranda illa Majestas habitat in æternum? *Quàm dilecta tabernacula tua Domine virtutum, concupiscit & deficit Anima mea in atria Domini.* Ostende mihi admirandas pulchritudines tuas, jucundam habitationem Dei mei, rape me ad te, indica mihi, O dilecte animæ meæ, ubi cubes, ubi quiescas in meridie gloriæ tuæ.

Optimus hic Dei famulus totus præ dulcore solvebatur in lachrymas, usu sensuum vix non destitutus, & jamjam obruendus profundâ illâ & sibi consuetâ extasi, quando ad contemplandas Dei excellentias attollebat animum, à quâ ipsum tres illi viatores, ne privarentur solatio, quam ex ipsius conversatione affatim hauriebant, retrahere & impedire nitebantur, adeoque precabantur ipsum, ut inceptum prosequeretur Sermone. Oportet ergo, dicebat illis, nos unâ, vos mecum, & me vobiscum deserere terram, imò & Coelos ac omnes res creatas, si quidquam videre volumus ex infinitâ pulchritudine jucundissimæ Domus Dei, quam incolit ipse in personâ.

Deus habitat in seipsum. Ne putetis, quidquid creatum est, existere posse veram

Dei domum ac habitationem. Siquidem nonne eâdem, quâ modo, magnificentiam habitabat ante mundi creationem, quando nihil erat, nisi ipse solus? Ubi ergo tunc habitabat, nisi in se ipso, ubi hodieum adhuc habitat, & habitabit in æternum. Si quæris, quisnam architectus hoc erexit palatium? Nemo unquam adjecit hic manum, est à seipso, est necessariò, est æquè grandævum ac æternitas. Si interrogas, ex quâ subsistat materiâ, quæque sit ipsius figura? Nec materiam habet, nec formam; purus est Spiritus in esse suo; purus & simplicissimus est actus in essentiâ suâ, est magnitudo infinita, immensa, incomprehensibilis in perfectione suâ; Est magnus & inexhaustus infinitarum perfectionum Oceanus, & non est, nisi res quædam simplicissima. Sed dum vobis hoc dico, nihil dico ex eo, quod reipsâ est; siquidem hoc nec oculus mortalis unquam vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit; nam si ascendere posset, non foret quid magnum. Ipse est ingens excellentiarum, deliciarum & gloriæ abyssus, solus sufficiens ad conferendam in æternum beatitudinem & Creatori & Creaturæ. Unico verbo, est id, quod ipse solus perfectissimè cognoscit.

H b 2 Et

Monarchi
tres magni
Monarchæ
habitantes in
domo Dei.

Et nihilominus non nisi tres Personæ augustum hoc inhabitant palatium, nec ullum unquam id amplius potest admittere; Hi tres Monarchæ non habent nisi unam solam Coronam, unum solum Regnum, unum solum Dominium. Quilibet illorum tam est magnus, ut perfectissimè impleat totum ac imensum hoc palatium; Et nihilominus duo alii, qui æquè sunt magni, unà cum ipso ibidem habitant; necessarium igitur est, ut omnes tres habitent in se invicem, unus in alio, Sed, quod valdè stupendum est, & admirationem auget, est, quod id fiat abs eo, quod se invicem penetrent, sicut facerent duo corpora gloriosa; abs eo, quod invicem misceantur, sicut facerent plura lumina, quando sunt simul: siquidem nunquam non ita realiter manent hæc tres personæ inter se distinctæ, ut una non sit altera; Et tamen non tantum sunt intimè inter se unitæ, sed sunt una simplicissima unitas, ita ut omnes tres non sint, nisi una eademque res: Et hoc est, quod intellectum humanum reddit attonitum, & obrutum majestatem incomprehensibilis hujus Mysterii. Unus solus Deus est realiter tres Personæ, & tres Personæ realissimè inter se distinctæ, sunt unus solus Deus. Unitas tam benè stat

cum multitudine, & multitudo cum unitate, ut unum non impediatur alterum.

Hoc est, quod in magnam rapiebat admirationem Sanctum Bernardinum, Consideratione hujus prodigii defixum: *Quomodo stat Pluralitas cum Unitate, aut Unitas cum Pluralitate? Scrutari Temeritatis est; Credere Pietatis est: Nôsse, Vita Æterna est.* O Beatos sanctæ Civitatis inquilinos, aquilinis vos id jam clarè intuemini oculis, & clarè intuentes id admiramini: Et nos aliquando id clarè videbimus, & hæc æterna erit animarum nostrarum vita. Verum est, non comprehendere vos, absorbere vos, rapere vos pulchritudinum suarum illicis: Sed quando plenè horum aspectu saturabimini? Nunquam: Sed semper & in perpetuum ineffabili horum dulcore inebriati, æternà manebitis extasi extra vos rapti atque defixi. O Mi Deus, quando hoc erit? quando hoc erit? quando veniet beata illa Dies, quâ hæc, sicut intueris, & nos intuebimur?

Solitarie enuntiabat hæc verba, oculis ac manibus in Cœlum sublatis, tanto cum Spiritus fervore, tamque jucundâ divinæ gratiæ unctione, in ipsam faciem ejus diffusâ, ut, qui ipsum audiebant, hunc oris ac corporis habitum intuendo, ac tali ratione

S. Bernardi
lib. 9. de
considerat.

tionem ipsum loquentem percipi-
piendo, intra se commoti dice-
rent ipsi: O mi Pater! quam
bene apparet, divini hujus pala-
tium, de quo nobis loqueris, pul-
chritudines tibi haud esse in-
cognitas, teque sapientius illuc
intrare, ad contemplanda illius
portenta & prodigia. Sed nos,
qui repimus super terram, qua
ratione eousque rapiemur in
sublime? Ah si saltem ad janu-
am nobis stare liceat, sicque af-
fulgeat spes; vel eminus quid-
quam spectandi.

Omnes ad-
mittuntur
ad viden-
dam pul-
chritudi-
nem hu-
jus palatii.

Imò, hoc vobis licet, inquit
bat illis, non enim hic illa est
ratio, quæ Regum terrenorum
efficit palatia, quorum accessus
non semper est liber intrare vo-

lenti; hoc namque nunquam
non apertum est, nec præto-
riana hic cohors adest, quæ
aditum prohibeat ulli: sed po-
tius hic cunctis patet introitus,
nemo non admittitur benignè;
quin & divinæ tres Personæ, quæ
immensam speciosi hujus pala-
tium replent magnitudinem, om-
nes, ut secum velint esse, sibi-
que cohabitare, invitant. In-
grediamur confidenter, & pri-
mò consideremus palatii hujus
magnificentiam & splendorem.
2. Exinde colloquium cum tri-
bus adorandis personis hic com-
morantibus instituemus. 3. Et
tandem, quid inter illas in om-
nem æternitatem agatur, per-
pendamus: Beati, qui habitant
in Domo tuâ Domine.

ARGUMENTUM.

1. *Essentia Divina est palatium,
ubi habitant divina Persona.*
2. *Dici potest, quod tria sint pa-
latia in hac Essentiâ pro tri-*

*bus adorandis Personis sanctis-
sima Trinitatis.*

3. *Pro nobis non est hic nisi uni-
cum palatium.*

ARTICULUS II.

Divitia 'Ef-
sentia Dei.

NE miremini, si vestri ob-
tundantur ab initio oculi,
dum illos acere putatis ad in-
tuendum augustæ hujus Maje-
statis splendorem; Scriptum est
enim, quod lucem inhabitet in-
accessibilem: roborabit nihil-
ominus fides animæ tuæ ocu-

los, illisque modum suggeret,
ex parte saltem introspectendi
obscuritatem divinæ essentiæ,
quæ infinitudine quâdam infini-
tarum perfectionum ita locu-
pletatur, ut si per impossibile
dividi posset inter omnes crea-
turas totius mundi ac etiam il-
las

has, quas Deus creare potest, quælibet in particulari perfectionem haberet infinitam, & consequenter quælibet verus esset Deus. Videbis in adorandâ hâc essentiâ talem omnipotentiam, ut absque ipsius virtute infinitâ, omnia sint nihil, & per ipsius virtutem nihil sit omnia; & tandem illa ipsa sit omnia & sit nihil. Ratio est, quia si omnipotentia Dei non conservaret omnia entia creata, reducerentur in Nihilum; Verum ergo est, quod absque illa omnia sint nihil. Sed quandoquidem ipsa omnia entia è sinu nihili extraxit, & adhuc omnia, quæ voluerit, extrahere potest, hinc iterum verum est, quod nihil per ipsam fiat omnia. Et tandem Deus est omne id, quod est ineffabile & incomprehensibile: sed & est nihil ex omni eo, quod nos vel dicere vel concipere possumus. Ecce quomodo sit omnia, & quomodo sit nihil.

Deus immensus totus integer est in minimâ creaturâ,

Videbis per fidem in hâc unicâ simplicissimâ essentiâ talem immensitatem, ut magnitudo Dei constringi non possit omnî latitudine totius hujus universi; Et nihilominus tota integra invenitur in creaturâ minimâ; Et tandem continet in manu suâ omnia entia creata, quasi aliud

non essent, nisi unicus atomus. Diffunde oculos tuos & vide, quantæ amplitudinis, quantæque sublimitatis sint Cœli, & dicito intra teipsum: Deus infinito modo major est his omnibus; nam scriptum est. *Excelsior Cœlis fructus*: demitte exin oculos tuos, & perpende vel minimum arenæ granulum, quod fuerit ad littus maris, & dic: Deus, quem adoro, totus est integer ac totus immensus in hâc parvulâ creaturâ, quia cum sit infinito modo simplex ac indivisibilis; ex parte ibi esse non potest. Tandem portat in manu suâ ingentem hanc mundi machinam, haud aliter, quàm minimum pulvisculum; eoquod tota creaturarum massa multò minor sit respectu infinitæ Magnitudinis DEI, quàm sit atomus respectu totius universi: *Qui Cœlos Palma ponderavit*. Isa. 40.

Conspicies in hâc ipsâ Essentiâ tam illustres gloriæ splendores, ut dici possit, illam ex omnibus rebus invisibilibus, omnium maximè invisibilem esse; Nihilominus est ipsa ex omnibus rebus visibilibus maximè visibilis; Et tandem in omnibus rebus visibilibus ipsa videtur invisibiliter.

Verum

Verum est, illam maximè invisibilem esse ex omnibus rebus invisibilibus, eò quod Scripturâ dicente, lucem inhabitet inaccessibilem, & nulla creatura oculos habeat tam perspicaces, ut ipsam aspicere possit, nisi lumine gloriæ fuerit elevata & roborata, DEUS solus sit, qui videri non possit, qualis reipsa est. Verum quoque est, ipsum ex omnibus rebus visibilibus maximè visibilem esse Sanctus Thomas hujus

D.Th. r. p.
I. q. 12. a. 1. affert rationem; eò quod ipse actus sit purus, nullam admixtam habens potentiam, Ens quoddam infinitum infinito modo elongatum ab omni genere non Entis. Vult dicere, quod sicut nihil magis est invisibile quam nihil, cum nihil in se habeat, quod videri possit; ita etiam nihil magis sit visibile, quam Ens infinitum nihilo oppositum; Et si visibilis non est nostris oculis, causa refunditur in ipforum debilitatem, quâ inepti redduntur ad conspiciendos magni hujus solis splendores. Et tandem in rebus omnibus visibilibus videtur invisibiliter: quid enim in omnibus rebus creatis videmus, nisi parvum quendam radium infinitarum perfectionum primæ hujus causæ, à quâ productæ sunt: sufficiunt hæ quidem ad demonstrandum nobis quod sit: Sed ad declarandum, quis vel qualis sit, prorsus inidoneæ & impares sunt.

Sic dicere possumus, quod se tum demonstrat, tum abscondat nobis in omnibus Creaturis.

Tandem videbis per fidem in ^{essentia} essentiâ divinâ divitias tam copiosas, ut nullius rei indigeat ipsa, ^{Dei est ab} sed omnia potius indigeant ipsius ^{ijflus prodigiorum.} voluntas, quodque sola ipsius voluntas sufficiat tum sibi ipsi, tum omnibus Creaturis. Videbis ibi justitiam, quæ jure æquissimo bona præstet & exhibeat maximè impiis, cum nullus sit vitæ tam profligatæ, quin interdum quid boni exequatur operis, quod retributionem mereatur saltem temporalem; Et justitiam, quæ absullâ injuriâ malis afficiat homines bonos & probos, eò quod nemo sit tantæ sanctitatis, qui se reum non fecerit alicujus noxæ, quæ temporalem saltem non mereatur pœnam. Videbis ibi misericordiam, quæ nullâ tangatur compassione miseriarum humanarum, eò quod, cum DEUS impassibilis sit in suâ divinitate, omninò compassionis sit incapax; Et tamen videbis misericordiam, quæ suæ bonitatis excessu, ex amore erga nos eò miseriarum devenit, ut hominem induens, in carne humanâ pati & mori debuerit super Crucem. Quid igitur poterit cogitari de hoc mari absque fundo, de hoc Oceano absque ripâ, de hac magnitudinum abijssio omnes magnitudines absorbente? Ah!

infinita Majestas, & dignaris tuos super nos defigere ac demittere Oculos? Ah! quid sumus Coram te?

Dolor bonæ animæ quod Deus tam magnus ita contemnatur.

Quantus dolor bonæ sit animæ, quod DEUS tam magnus à suis contemnatur Creaturis? Sanctus Chrystostomus ardenti desuper movetur zelo, insolentiam admirans peccatoris, dum non timet rebellare adversus eum, ipsumque offendere, qui sibi benè fecit; quodque is, qui non est nisi terræ pulvisculus coram suprema illa Majestate, dolore cordis transfixus non succumbat fati: *Hæc cum audis, non te luges? non te ab hominum consortio distrabis! non te obruis? qui eò temeritatis & amentia proruisti! ut quem glorificare debes & adorare, hunc ceu rem vilem contemnis!* Quomodo, ô Peccator obcecate, dum verba audis de magnitudine omnipotentis DEI, coram quo incessanter te vultu in terram demisso humiliare deberes, dum vides ipsum protervè à te ac temerariè contemptum; Et tu sicis adstas oculis, non solveris in lachrymas, non frequentatis ictibus disrupis pectus, non te abscondis præ pudore, non vivum te busto tumulas, adhuc comparere audes eorum facie Angelorumque hominumque? Ah! quis dabit capiti meo aquas, & oculis meis fontem lachrymarum, ut non cesset plorare omnibus diebus vi-

Hom. 2.
Contra
Anoni.

tæ meæ, quoad ex meis eliciam oculis sanguinem cordis mei, mortuusque corruam ante pedes ejus, ad exsolvendam ipsi honorabilem de me & per me multam.

Ah quid, mi Pater! interpellabant ipsum tres hi Discipuli, quos informandos susceperat: dabas promissa, ostensurum te nobis Divini splendorem palatii, nosque sperabamus ipsius lætanter fruituros aspectu; & in tumulum deducis nos, ad deducendos Exemplo tuo ex oculis nostris lachrymarum fontes? Verum est, ipse ad illos, Filii mei, lachrymandi tempus non est, dum pulchritudo essentia divinae subit mentis oculos; cum DEUS promittat absterfurum se lachrymas nobis, dum videbimus ipsum: Absterget DEUS omnem lachrymam ab oculis eorum. Volebam discursu meo sublimem vobis imprimere idæam circa ineffabilem pulchritudinem Domus DEI. Sed forsân in admirationem vos rapiam, si dixerò vobis, superadorandam hanc Essentiam, cujus paulisper vobis Excellentias posui ob oculos, angustû quidem esse palatium, miseris nobis mortalibus præparatû, ut beata nostra sit in omnem æternitatem habitatio; sed ut verum fatear, ipsa non est, nec esse potest palatium trium Personarum adorandæ Trinitatis.

Mira-

Beati ha-
bitant in
essentiâ
Dei, & tres
divinæ
personæ
non habi-
tant ibi.

Mirabile profectò videtur, quod miserabiles nos terræ vermiculi, arrogare audeamus nobis, essentiâ divinam infinitis prædivitem, iisdem splendidissimis perfectionibus, futuram olim palatium, ubi omni repleti gaudio in omnem commorabimur æternitatem, Sed mirabilis audeamus videtur, quod dicere audeamus, Divinas tres adorandæ Trinitatis Personas ipsas ibidem non commorari velut in domo suâ; Et tamen ipsissima est veritas: non quod dicere velimus, divinas hæc Personas, Patrem, Filium & Spiritum Sanctum, esse extra essentiâ Divinam, hæc enim magna foret Blasphemia; nam si per impossibile inde exularent, DEUS non essent; dicere tamen non possumus, illas in divinâ hâc essentiâ commorari, velut in suo palatio; aliàs realiter deberent esse distinctæ ab ipso, cum certum sit, hospitem realiter distinctum esse à domo, ubi commoratur. Dicendum igitur est, quod nec sint extra, nec intra essentiâ divinam, sed sint ipsa essentiâ divina; adeoque & dicendum, distinctionem nullam esse inter unicam hanc essentiâ, & tres adorandæ Trinitatis personas.

Cur divi-
næ perso-
næ non ha-
bitent in
essentiâ
Dei?

Hinc est, quod omnes Theologi doceant, essentiâ divinam infinito modo fœcundam quidem esse, nihil tamen ipsam producere

re ad intra: Siquidem ipsa non est, quæ divinas producit personas, sed personæ divinæ sunt, quarum una producit alteram, fœcunditate essentiæ sibi communi: Nam si essentiâ divina produceret personas, quid inde sequeretur? Nisi quod dici posset, illam realiter esse distinctam à personis, quas produceret, verumque esset dicere: Essentiâ divina non est personæ, & personæ etiam non sunt essentiâ divina; sicut verum est dicere: Pater non est Filius, & Filius non est Pater. Et quid esset hoc dicere, quod persona non sit essentiâ divina, quàm dicere, quod non sit DEUS? Et consequenter dicere non possumus, si rectè loqui velimus, quod divinæ tres Personæ habitent in propriâ suâ essentiâ, velut in suo palatio; sed dicendum est, quod ipsæmet sint essentiâ DEI.

Quodnam est igitur angustum illud, in quo habitant, palatium? Dicendum est, illas omnes, esse reciprocum sibi invicem palatium. Quælibet ex tribus est magnificum palatium duarum aliarum. Pater est palatium Filii & Spiritûs Sancti: Filius est palatium Patris & Spiritûs Sancti: Et Spiritus Sanctus est palatium Patris & Filii. O quàm dignè, quàm splendide habitant! quælibet reperit in aliis dignam magnitudine suâ habitationem;

Personæ
divinæ ha-
bitant in se
invicem.

sed hæc recipiendi illas obligationem nullam habet, illarum non indiget, nec dependet ab illis. Pater habitans in Filio suo, largitur ipsi totam Divinitatem suam, omnesque suas infinitas ipsi communicat delicias absque ulla exceptione; & tamen Filius ipsi non manet obligatus, nec ullam debet ipsi subjectionem. Pater & Filius habitantes in Spiritu Sancto, tribuunt quoque ipsi totam suam divinitatem ac totum immensum gaudiorum suorum Oceanum, & tamen hic illis nihil debet, nec ullam ratione ab illis dependet. Et Spiritus Sanctus habitans in Patre & Filio nihil dat nec tribuit illis, & tamen aliis duotus non minus est dives, non minus liberalis. O Mysterium admirabile! O Arcana incomprehensibilia! Non enarrantur ingentes hæc veritates, ut ipsas comprehendamus, sed ut ipsas admiremur, adoremus, & fateamur esse incomprehensibiles.

Personæ
divinæ ha-
bitant et-
iam in no-
stra anima.

Nihil ominus, quantus felicitatis nostræ cumulus, quanta gaudiorum nostrorum abundantia, dum consideramus, adorandas hæc tres personas, tam magnifico exceptas hospitio, dum ita hospitantur in se mutuo, sicque hospitando fruuntur omni infinita voluptate, quâ plenè contentari potest ipse DEUS, tantum habeant bonitatis, ut eligere voluerint animam nostram,

velut alterum palatium extra se ipsas, ut suas illic nobiscum capiant delicias, nobisque abundanter communicent suas; haud aliter, quàm si Princeps, qui totus deliciis & splendoribus aulae suæ Regiæ plenus, datâ operâ sibi exstrueret ruri parvum quendam voluptatis locum pro refocillatione suâ.

Quis unquam favorem tam specialem sibi arrogare præsumplisset, si ante mundi creationem vocatus fuisset ad supremum adorandæ Trinitatis Consistorium, & omnes tres divinæ Personæ infinitâ illâ propriarum deliciarum abundantiam refertæ, quibus tam perfectè in omnem satiantur æternitatem, ut nullius omninò rei extra semetipsas indigeant, tibi dixissent: est nobis mens exeundi è nostro palatio, ad inquirendum in abyssu nihili Creaturam aliquam, quam ad nostram formabimus imaginem, illisque ditabimus ipsam donis, quibus apta reddatur, ad contrahendum nobiscum familiare commercium, non quod illâ ullatenus indigeamus, vel ipsa quidpiam boni nobis valeat præstare; sed eoduntaxat nomine, nostris ipsam cumulemus beneficiis, jucundabimur cum ipsâ, tamque amicè conversabimur, ut futura sit omnium favorum nostrorum centrum & scopus; ipsa sola ex infinito aliarum Creaturarum numero erit,

Inæstimabilis felicitas animæ, cui Deus tantam exhibet gratiam.

erit, quæ magno hoc gaudebit Privilegio, aliæque omnes non nisi ad ipsius destinabuntur servitia: Et omnibus his favoribus auctam in terris, majoribus adhuc prosequemur, facturi ipsam æternorum nostrorum honorum ac gaudiorum consortem in Cœlis.

In dignitas
animæ
Deo ingra-

Quid tibi fuisset animi de fortunatissimâ hâc Creaturâ? Quid dixisses de maximâ ipsius obligatione, quâ tantæ tamque excessivæ tenebatur bonitati? Ah! Domine, quid unquam in tantæ bonitatis recognitionem poterit præstare? Aliud non exigo, dixisset tibi DEUS, nisi ut me adoret, me amet ac diligat; Et tamen ingrata, pro eo, quod me adoret, contemnet me; pro eo, quod me amet, omni alteri suum dicabit amorem, rebus etiam vilissimis, nugis ac crepundiis, quin & brutalium voluptatum illecebris, quarum suffundi deberet pudore; malens pro momentaneâ brutali delectatione perdere æternarum deliciarum, quas ipsi præparaveram, possessionem. An potuisses hoc credere? An tibi imaginari cœcitatem tam monstruosam, tantumque ingratitude portentum in Creaturâ tantis titulis DEO suo obstrictâ? nonne dixisses, impossibile hoc est? Monstrum namque tam abominandum id foret, ut mereretur obrui lapi-

dibus, feriri fulminibus, discerpi ab omnibus Creaturis justâ indignatione accensis. Et tamen res ita se habet; Et tu ipsa es ingrata hæc, indigna hæc Creatura, dum offendere audes amabilissimum hunc Benefactorem, qui extraxit te è nihilo, eoduntaxat nomine, ut infinitis te cumularet beneficiis in tempore & æternitate.

Quid dicitis ad hæc, inquiebat tribus viatoribus Eremicola, magnâ aviditate suo intendentibus sermoni? Nôsse vellem, quæ circa magnas hæc Veritates sint animi vestri sensa? hæc namque tam evidentes, tamque manifestæ sunt, ut nullam admittant contradictionem. Videbantur equidem commoti tum admiratione ex magnitudine DEI conceptâ, tum intimo bonitatis ipsius amore, tum etiam dolore, quod ipsum hucusque debito honore, amore, obsequio non fuerint prosecuti: sed metuentes inceptum interpellare discursum: perge, inquiebant ipsi, mi Pater, etiam atque etiam obsecramus te: Introitus hujus palatii ad palatum est nostrum; exspectamus à te, ut spectandam nobis exhibeas, majestatem eorum, qui hoc inhabitant palatium.

SS (o) SS

ARGUMENTUM.

1. Quàm aditu faciles sint tres Persona adoranda Trinitatis, & quàm promptè ad familiare admittant colloquium.
2. Quomodò loquendum omnibus simul, vel cuilibet in particulari cum voluptate & profectu.

ARTICULUS. III.

Quodnam sit verum Cœlum animæ nostræ,

Non capiebam statim ab initio, quod Sanctus Paulus nos admonēbat; Conversationem nostram esse debere in Cœlo: Siquidem cum longè inferiorem me cernerē globis illis cœlestibus quibus, nostra subsunt capita, non videbam, quomodò conversari ibi possem, ubi non eram. Sed modò probè intelligo, Cœlum hoc visibile, quod velut tectum est magni hujus Universi, è Creaturis materialibus compositum, non esse Cœlum animæ meæ, quæ spiritualis est; Id tantum Corporis mei, quod materiâ constat, est Cœlum. Anima mea aliud Cœlum habet, ubi DEUS habitat, & ubi cum illo conversari potest; & hoc Cœlum non procul est ab illâ, sed in medio ipsius, in intimis penetrabilibus ejus. Hoc est Cœlum, quod DEUS creavit pro seipso, & pro animâ, & in quo sibi complacet familiariter cum animâ conversari: Ita ut, quando tota re collecta est in seipsâ familiariter conversando cum DEO illic præ-

sentissimo, tunc existat & habitet in hoc Cœlo: Id quod ex Sancto Ephrem hausi docente: Semper memineris DEI, & Cœlum mens tua evadet.

Invenio hîc facilè & abs labore omnes tres adorandæ Trinitatis Personas, & licet ipsæ infinitæ sint magnitudinis, quæ totâ Cœlorum latitudine constringi non possint, sunt tamen omnes totæ ac integræ in animâ meâ, cum per partes ibi esse non possint, eò quod omnino sint indivisibiles & partes nullas habeant. Verum est, ipsas esse Monarchas tam splendidæ, tamque formidandæ Majestatis, ut altissimi Cœlorum Seraphini coram ipsis contremiscant, ipsasque aspicere verecundentur. Sed cum hominibus familiariter conversari in deliciis habent, quos tantò liberalius amant, tantò benignius recipiunt, quantò fuerint viliores, quantò simplices. Et ego quem vilissimum vos cernitis, abiectionem plebis & novissimum virorum, non cessavi animare me, ut ipsarum me præsentarem conspectibus confidenter; dicebam nam-

Cum Deus se à nobis amari permittat, et in nos ad colloquium admittit.

namque intra me. Quandoquidem altissima hæc Majestas, quam adoro, permittit mihi, ut amem ipsam, confidere quoque possim, quod mihi permissura sit, ut ipsam conveniam, ipsam alloquar; Et quia amare me vult, si amem ipsam, non dedignabitur certe mihi aures præbere, mihi loqui, si locutus ipsi fuero; nemo enim, quod amat, aspernatur: maxime cum me non lateat decantatissimum illud ipsius Effatum: Delicias suas esse, esse cum Filiis hominum, quas delicias vult esse reciprocas, nil aliud exoptans, nisi ut pariter Filii hominum in hoc suam collocent felicitatem, suas credant esse delicias, si liceat ipsum alloqui, ineffabili præsentia ipsius frui dulcore.

Facilis accessus & colloqui sunt divinæ personæ,

Et experientia teste didici, ipsum præbere accessum tam facilem cuicumque se convenire volenti, ut tam facilis conventu non sit abjectissimus hominum; tam liberalem facultatem dat DEUS secum congregiendi, secum confidenter, quin & familiariter colloquendi. Video, quod non solum neminem repellat, sed nos præveniat, nos prior inquirat: Et si probè attendere-mus in profundo cordis nostri silentio, ipsum abs intermissione cordibus nostris perciperemus loquentem. O mi DEUS! quantâ dulcedine, quantis deliciis perfunditur anima, quæ assueta est

in Cœlo cordis sui conversari cum adorandis tribus Personis ibi nunquam non præsentibus, nunquam non paratis ad ipsam recipiendam & admittendam usque ad intimum augustissimorum palatiorum suorum penetrabile, ad conversandum ibi cum ipsâ familiariter! Invenit ipsa personas has tam dulcis, tam jucundæ ac delectabilis Conversationis, ut nunquam vel minimâ tædii alijus aspergatur amaritudine. Ah! nemo inquirat, quâ ratione Cultores Eremitæ tam altum colere possint silentium, toto tempore vitæ suæ, abs eo, quod contabescant fastidio! Magis est difficile, quâ ratione animæ ad conversandum æternaliter cum Deo creatæ, qui solus contentare potest ipsas, suam possint transigere vitam in continuâ dissipatione, abs eo, quod unquam, vel quasi unquam cum DEO loquantur. Quomodò se ipsas sic perpetuò spoliare possunt conversatione tam dulci, quæ summè oblectat abs ullo tædio Beatos in Cœlo?

Colloquium cum unâ solâ personâ, quam amamus, quæque nos amat, voluptate nos afficit. Sed ecce hic tres infinitæ Excellentia Personæ, quæ omnes nos magis amant, quam cogitatione valeamus assequi, quasque eadem ratione ex toto corde nostro deberemus amare: ut quid ergò ex ipsarum colloquio, non

Quomodò loqui possimus cum tribus divinis personis.

maxi-

maximo colliquefcimus gaudio? Ipsarum sunt tres, sed omnes non habent nisi unum intellectum & unam voluntatem: Meo relinquitur arbitrio vel loqui cum omnibus simul, vel specialiter cum unicâ solâ conversari. Quandoque loquar cum Patre solùm, & nonnunquam cum Filio solùm, & interdum cum Spiritu Sancto solùm. Et licet optimè sciam, nihil esse divisum inter illas, quodque omnes per eandem omnipotentiam sibi communem coöperatæ sint ad productionem omnium rerum extra se ipsas ex amore erga me; nihilominus novi opera Creationis attribui præcipuè Patri: Unde & à Symbolo nostro nuncupatur omnipotens Creator Cœli & Terræ; magnum Redemptionis opus specialiter attribui Filio, cum is solus incarnatus sit ad patiendum & moriendum pro nostrâ salute; Et tandem Spiritui Sancto attribui opus justificationis, sicut & glorificationis animarum, cum ipse sit, qui animam repleat gratiâ, gratia autem semen sit gloriæ.

Collegium
cum Patre
circa bene-
ficium cre-
ationis.

Quamobrem, dum specialiter alloquor DEUM Patrem, loquor ipsi de magno creationis meæ beneficio. Quæro ipsum, unde tam beata mihi fors, cujus nunquam subierat mentem cogitatio? cur ergo è sinu nihili me potius extraxisti, quàm infinitas alias Creaturas, quibuscum ibi confusè per-

mixtus & tumultus fueram? Non enim fueram nec peior nec melior cœteris omnibus. Unde venit, quod illis ibidem relictis, elegeris me ex omnibus, ut esse mihi dares, meque tuam faceres Creaturam? Respondet, non aliam subesse rationem, nisi solam duntaxat bonam, quâ erga me ferebatur, voluntatem. Sed unde hoc meæ felicitatis auctarium, Domine, quod, dum creâsti me, non feceris me lapidem, arborem, vel animal brutum, ratione privatum; sed feceris me Creaturam tam nobilem, ut honorem habeam portandi gloriosum similitudinis tuæ Characterem? Respondet mihi, id aliunde profectum non esse, nisi quod me amaverit, solumque fuisse amorem, quo fuerit impulsus ad hæc mihi præstanda beneficia. Sed dum voluisti me esse hominem, quod tibi, mi Domine, præstiti obsequium pro favore tam eximio, ut nasci me nolueris turcas inter & paganos, feras potius quàm homines veros, ubi velut in desertâ Lybiâ expositus fuisset unguibus gryphium ac ferocium bestiarum dentibus, dæmonum, volo dicere, arbitrio ac potestati, sicut tot millies & iterum centeni alii, quos depascuntur, quibusque fauces replent averni? Cur nasci me voluisti in sinu Ecclesiæ tuæ, me dirigens in viam salutis potius, quàm tot millenos alios?

alios? Respondet mihi, nil aliud causæ intercedere, nisi quod me plus omnibus aliis amaverit, idque nonnisi unico amori suo sit attribuendum.

Sed denique, Domine, quis adduxit te, ut Nativitati meæ assignares, tempus, locum, statum, conditionem & alia, quæ magis idonea essent, ut educarer in timore tuo, illuminarer cognitione tuâ, deducerer in viam salutis meæ, si fidelem me tibi exhibere voluero? Respondet mihi ad omnia hæc, aliquam rationem vel meritum non esse ex parte meâ, quod obstringere ipsum potuerit, ut tantis me prosequeretur favoribus; sed incitamenta & motivas rationes desumpsisse se ex corde suo; eo quod amaverit me ab æterno, amare me voluerit tunc, quando prorsus indignus eram, à se ipso ita persuasus ad exhibendas mihi omnes has misericordias magnas, ex eo, quod infinito modo sit bonus.

Desuper ipsius exquiro Consilium, ipsumque interrogo: quid igitur faciendum mihi, ne omnino ingratum me tantis exhibeam beneficiis? Et dicit mihi, quod, cum omnium sim ipsi debitor, unice debeam ipsi vivere, ipsum adorare, ipsi servire, omnes ipsius voluntates exequi, ipso me perpetim, quantum possibile fuerit, occupare; sed præ-

cipue, quod maxime mihi invigilandum, ut ipsi soli devoveam totum cor meum, totum, absque ullâ exceptione, ipsumque amare incipiam ex totis viribus meis hic in vitâ, ut illic abs fine continuare id liceat in omnem æternitatem. Particulare hoc cum Personâ Patris Colloquium summâ demulcet me voluptate, ita ut nullo afficerer tædio, si toto vitæ meæ prosequeretur curiculo.

Posthæc conversus ad filium, speciatim ipsi verba facio de incomparabili Redemptionis meæ beneficio, quo nomine me ipsi obstrictissimum agnosco, & quaero ex ipso: Quis adegit te, ut tam magnum ageres iter è Cælo in terram ex amore erga me? Quare deserto Divini ac Cælestis Patris tui sinu, magnifico hoc palatio, ubi omni ipsius gloriâ, & infinitâ deliciarum in omnem æternitatem fruebaris abundantia, descendisti ad nos in terram, ut nostras apprehenderes miseria, ut à nostris nos miseriis liberares? Ut quid me tuâ magis adamasti vitâ, & quidem tunc, cum peccatis onustus non nisi tuam mererer indignationem, cum adhuc essem inimicus tuus? Respondet mihi, amorem suum solam esse causam magni hujus excessus, quo extra seipsum raptus, velut in extasi ceciderit ad pedes meos; quod ita me amet,

Colloquium cum filio circa beneficium Redemptionis.

eo quod me amet; quodque anima mea ipsi in tantis sit deliciis, ut si ipsa sola foret in mundo, pro ipsa pati & mori vellet ad obtinendam ipsi pretio sanguinis sui vitam æternam; quodque tandem me ita adamaverit, cum amore suo infinito modo indignus essem, ut saltem non abnuem amare ipsum ex toto corde meo, ipsum, qui amore meo infinito modo sit dignus.

Videns ingentem hunc amoris & bonitatis erga me excessum, gaudio repleor & spe salutis meæ: quâ enim ratione anima, quam adeo amat Deus, possit perire? Novi lethaliter ipsam sanciatam esse tot plagis, quot granes commisit noxas; sed ipsi has detego velut Medico magno, qui sanare has potest; dicit namque mihi: Sume pretiosum Balsamum vitæ ex omnibus plagis meis tunc stillans, quando sub torculari Crucis positum dolorosè compresserunt me propter te; Non est malum adeo desperatum, cui facillimè ac promptissimè non medeatur.

Colloco ipsi ob oculos, quod ita obæratum sim debitis, sicque obstrictus iustitiæ Dei Patris sui ob enormia scelera mea, ut solvendo nullatenus sim: Et ipse mihi offert omnes divitiarum suarum Thesauros, divinarumque satisfactionum gazas, quæ exhauriri non possunt, dicitque

mihî per amicâ plenus commiseratione erga paupertatem meam: meas cape facultates & hisce tuis satisfac debitis, suppeditabo omnia, nihilque unquam tibi abnuam, nam totus tuus sum: Cui confidenter repono: Timeo, Dulcissime mi salvator, ne tantis me tibi titulis obstringam, dum tantâ bonorum tuorum obruor abundantia, ut his me exsolvendi, omni destituar facultate; nam quâ ratione tibi unquam reddere poterò, quod à te accepi: Et ipse respondet mihi tenerrimo amoris affectu & infinitâ plenus bonitate: Ama me solum ex toto corde tuo, & ex integro satisfactum mihi credam.

Sed infinito modo amabilis es, o mi Jesu, unde amorem de sumam infinitum? Si totum cor meum Conversum fuerit in puram amoris flammam, nihil hoc erit illius, quod tibi debeo, comparatione: nunquam ergo obligatione meâ & debitis meis poterò defungi. Accipe cor meum, respondet mihi ad hoc; Nam totum id tuum est, & omnes amoris, adorationis, laudis, aliique sancti affectus, quos in se complectitur, tui quoque sunt; quibus ceu tuis utere, hisque omni te libera obligatione. Tantarum igitur misericordiarum dulcissimo absorptus ac immerfus diluvio aliud effari non

poſſum, niſi hoc, volo Domine, imò volo te amore, te amare, te amare in æternum ex omnibus affectibus tui cordis, & cordis mei, quæ deinceps nonniſi unum corerunt. Particulare hoc cum perſonâ Filii colloquium, nonne tantam propinat dulcedinem ac voluptatem, ut nullum unquam gignere poſſit faſtidium?

Colloqui-
um cum
Spiritu
Sancto cir-
ca benefi-
cium Juſti-
ficationis,

Tandem ſolum quandoque alloquor Spiritum Sanctum; Sed dum ora ad exſolvendas illi grates ſolvere intendo, hæret vox & verba non invenio. Hæc dum hæret, ſe aperit cor meum, velut terra, quæ ſolis ardoribus aduſta, mille aperit ora ad poſtulandum & recipiendum rorem Cœli: Et video ipſum majori ardere deſiderio hoc me perfundendi, quàm ego eundem ab ipſo exquirendi. Verùm cum ipſi exponere ſatis non valeam deſideriorum meorum ardorem, totius Eccleſiæ votis inceſſanter per filios ſuos ipſum exorantis, & mea adjungo: *Veni Sancte Spiritus, reple tuorum corda fidelium, & tui amoris in eis ignem accende*; illius nempe ignis, cujus tu es tota ſphæra, & centrum unicum.

O Beatam animam, quæ permittere cor ſuum novit totali directioni ſpiritus Dei! In hæc pro arbitrio ſuum perficit opus, abs eo, quod vel ipſa id adver-

tat, aut aliam adjiciat curam, niſi ut impediatur, ne aliâ occupetur, quàm curâ, quàm ut unicè ſe ſacratis dedat & permittat motibus gratiarum ipſius. Ipſe vitæ æternæ illic jactat ſemina per tot pretioſa, quot largitur ipſi gratias particulares, quarum ipſa aliquando optatiſſimos aſpiciet fructus; Sed hoc erit in magno æternitatis die, qui plus quàm nimix hæud erit longitudinis, ut totus quantus iſdem colligendis impendatur. Si meis intuear oculis abundantiam infinitam, durationem æternam, felicitatem ineffabilem meſſis & collectionis hujus, quam exſpecto, recordatione ejus mens abſorbetur, deficit anima, confunditur intellectus. Tali ratione meam tranſigo vitam in tam dulci ac jucundâ cum tribus adorantæ Trinitatis Perſonis converſatione, ut nullo unquam afficiam faſtidio.

Qui ſolitarium ita facientem verba audiebant, manebant abſque verbo, pares in hoc duobus diſcipulis euntibus in Emaus, cum quibus dicere poterant: Nonne cor noſtrum ardens erat in nobis? Magnis anhelabant deſideriis audiendi reſiduum hujus colloquii, quo tantoperè delectabantur, ipſum rogabant, ut promiſſis ſibi factis faceret fidem, & ulterius declararet quid negotii divinæ tres Perſonæ inter

se acitarent in omnem æterni-
tatem. Profecutus est igitur

Discursum, uti sequitur; Et hæc
fuit meta consultationis.

ARGUMENTUM.

Societas trium Divinarum Personarum facit.

1. Quod Deus sit solus, sed non solitarius.
2. Quod altum teneat Silentium, & semper loquatur.
3. Quod fruatur perfectissimâ quiete & tamen perpetuò operetur.

ARTICULUS IV.

Tria prodigia inter divinas personas.

SI consideres attentè, quid acitetur, abs eo, quod unquam acitari intermittatur, in adorando Divinitatis sanctuario, inter tres divinas personas, tria tibi occurrent prodigia incomprehensibilia. Primum est, quod Deus sit solus, semper tamen in societate infinito modo magnâ & jucundâ. Secundum, quod altum observet silentium, longi tamen nunquam desinat. Tertium, quod perfectissimâ fruatur quiete, perpetuò tamen operetur. O si Magni hujus Exemplaris probè considerati idæam, menti tuæ firmiter teneres infixam, teque illi pro viribus conformare studeres, exactè adimpleres Evangelicum illud Jesu Christi præceptum. *Esstote perfecti sicut Pater vester cælestis perfectus est.*

Deus est solus sed non est solitarius Deut. 32.

In primis videbis, Deum ita esse solum, ut non sit alius, & nunquam alius esse possit verus

Deus, quàm ipse: *Videte, quod ego sim solus, & non sit alius Deus præter me.* Ingens erat gentilitatis cœcitas, dum sibi tantam fabricabantur multitudinem Deorum, quos adorabant, cum ex solâ ratione luculenter cognoscere potuissent, quod impossibile sit, plures Deos esse, cum esse non possit nisi unicum summum, nisi unicum primum ens, unicum solum ens, quod possideat in seipso & à seipso omnem plenitudinem infiniti entis; & extra quod sit nullum, quod sit à seipso. Omnes Creaturæ, quæ sunt extra non habent esse à se ipsis, sed potius à seipsis habent purum nihil; Et non nisi ex voluntate hujus primi entis, acceperunt levem quandam entis portionem & talem, qualem is ipsis voluerit elargiri. Unde est, quod dici non possit, ipsas absolutè esse absque adjunctâ quâdam limitatione; Sed dicendum sint *res tales*, quod sint in tali loco, quod sine

fiat in tali tempore. Nonnisi Deus absolutè dicere potest: *Ego sum, qui sum*, absque ullà vel temporis vel loci, vel limitatione, quia ipse solus est Magnum omne & ens infinitum à seipso.

Et licet verum sit, omnem innumerabilem multitudinem creaturarum, quas extraxit è nihilo, ipsi esse præsentissimam, hoc non impedit, quin semper in altissimâ maneat solitudine, cum alius Deus non sit præter ipsum, eâ ferè ratione, quâ aliquis homo in sylvâ, ubi reperire est plurimas arbores, feras & aves, non desinit esse vel maximè solitarius, quando alius Homo, præter ipsum ibi non fuerit.

Quatuor
constitu-
unt Fulco-
rem socie-
tatis in di-
vinis per-
sonis,

Sed quamvis Deus maximè sit solus, nihilominus semper jucundissimâ fruitur; Ab æterno nimirum amabilissimâ societate divinarum trium Personarum, à se invicem inseparabilem, Patris & Filii & Spiritus Sancti. Quatuor sunt, quæ præcipuè constituent societatis dulcedinem; Unio concordia, amicitia, & correspondentia. O Deus! quàm ineffabilis ergò divinæ societatis sit dulcedo?

Primò tanta est divinarum Personarum unio, ut perfectam se stringat & complectatur unitatem; Siquidem omnes tres, non sunt, nisi una eademque

res simplicissima. Secundò ipsarum concordia non est solummodò plurium cordium inter se consensus & conspiratio, sed omnes tres non habent nisi unum cor, & unam eandemque voluntatem. Tertio ipsarum amicitia non tantum est intima, sed est ipsis essentialis, ita ut omnes tres non habeant, nisi unum eundemque amorem. Quartò denique tam admiranda est ipsarum correspondentia; ut una nil sciat, quod aliæ quæ pariter non sciant; una nil velit, quod non velint & duæ aliæ; infinita delectatio unius est eadem infinita delectatio duarum aliarum; Et unico verbo, nil videbis in unâ, quod non visurus sis in omnibus tribus. O Divina solitudo unius solius Dei, quàm es adoranda! O divina societas trium personarum divinarum, quàm es ineffabilis! O speciosa unio utriusque solitudinis & societatis Dei, quàm es incomprehensibilis?

Secundò in hâc tam jucundâ conversatione advertes tantum observari silentium, ut nonnisi unica Persona loquatur, & loquatur absque ullo strepitu, & non nisi unicum dicas verbum: etiam secundâ vice non repetat, an majoris sit aliquid silentii? Si quispiam hominum nonnisi unicum verbum diceret totâ vitâ suâ, nonne ipsum summi

Deus Lo-
quitur
semper &
servat al-
tum silen-
tium.

silentii diceret hominem? Ex Deus non nisi unicum dicit per omnem vitam suam, id est per totam æternitatem. O quam admirabile silentium, ubi ex tribus divinis Personis non nisi unica loquitur, ubi non nisi unicum enuntiat verbum, ubi nemo est, qui respondeat, ubi denique tam alto cum silentio loquitur, ut non nisi divinæ tres Personæ, quarum una tota est in aliâ, id possint intelligere, tamque ingentis arcani reddi particeps. An simili unquam fuerit silentium?

Et tamen in magno hoc silentio tam sublimis, eloquentia tam admirabilis, colloquium tam perpetuum, ut nunquam sint sine verbo, ipsorumque conversatio tam jucundâ, ne unico quidem momento interrumpatur. Enarrantur autem res adeo raræ atque stupendæ, ut omnes tres divinæ Personæ summâ attentione hæreant defixæ, intelligendo hoc prodigia, unico hoc verbo expressa, ita ut impossibile illis sit se vel unico momento ab hac actuali attentione, quam impendunt, avertere, cum ipsarum intellectus, quamvis immensus sit, huic totus intendat.

Cur Deus non dicat, nisi unicum verbum.

Sed unde venit, O Magne Deus, quod nunquam, nisi unicum solum verbum dicas? Ad nimiam redactus esse videris

inopiam, ut dicere non possis nisi unicum verbum, & id dicere non nisi unicâ vice. Sed ecce, quod magis admirabile. Non potest effari nisi verbum unicum, quia satis facundus non est, ut duo enuntiet. Nobis miseris terræ vermiculis opus est, plurimis uti verbis, ad exprimendam rem minimam, quam dicere volumus, quia omnia nostra verba non sunt, nisi voces in aëra, quæ nihil quasi significant. Loqui multum & dicere parum, non est facundia, sed multa dicere paucis verbis hæc vera est eloquentia. Non nisi Dei est, qui infinito modo est eloquens, unicum duntaxat verbum dicere, ad perfectissimè declarandum omnia, quæcunque novit, & omnia quæ dicere potest in omnem æternitatem. O Silentium Dei infinito modo eloquens! O Eloquentia Dei infinito modo studiosa silentii! quis tua comprehendere possit mirabilia, nisi tu solus?

Tertio tandem, si consideres, quomodo se occupent divinæ tres Personæ in omnem æternitatem, videbis illas in tam perfectâ quiete, ut nunquam se moveant, & tamen in activitate tam continuâ, ut nunquam cessare & desistere possint. Est quies hæc tam tranquilla, ut nunquam fuerit minima mutatio, aut minimus motus in Deo, sed

Deus est in perfectissimâ quiete & semper operatur.

sed nec esse unquam potuerit, ob infinitam ipsius plenitudinem, quæ tanta est, ut nunquam vel aliquid acquirere, vel aliquid perdere possit; Et nihilominus in perfectâ hâc quiete actiones in seipso perficit, & semper profequitur tam operosus, ut his non solum omnes suas impendat vires, sed easdem ab solutè exhauriat, quantumvis semper inexhaustæ maneant.

Nonne sit actio infinito modo operosa, illa divini intellectus, cum alium, non producat terminum, nisi Deum infinitæ Majestatis? Nonne quoque sit actio infinito modo potens illa voluntatis divinæ, quâ Pater & Filius producunt Spiritum Sanctum, Deum sibi in omnibus æqualem? Ecce magnas has duas actiones Dei in seipso. Intellectus contemplatur divinitatem tantâ cum attentione, ut per divinam hanc contemplationem producat Deus; Et voluntas tanto cum ardore amat Deum, ut similiter producat Deus per Magnum hunc amorem. Ambæ hæ actiones tantam requirunt vim ac virtutem, ut impossibiles sint, nisi soli Deo, qui & omnes suas infinitas vires his ita debet intendere, ut nil ultra, nec quidquam aliud facere possit intra semetipsum.

Et nihil ominis nullatenus fatigantur hæ vires, cum actiones illæ laboriosæ non sint; nec de-

bilitantur, nec interrumpuntur, quia semper manent inexhaustæ: Ingens Miraculum, nulli comprehensibile intellectui! Nec cuncti potentes hæ actiones in ullo interturbant perfectam quietem Dei; nec perfectæ hæ requies impedit actionibus. O Deus! quanta deteguntur prodigia, quando attentè mens considerat, quidam in augusto hoc divinitatis palatio inter tres personas divinas actitetur! Quantisq; anima, tam sublimium Mysteriorum consideratione se sæpius occupans repletur gaudiis, admiratione, felicitate! quantâque promptitudine ingens concipit fastidium ab omni eo, quod Deus non est?

O mi Deus, firmiter imprime menti meæ nobilem hanc solitudinis tuæ adeo profundæ, & societatis tuæ adeo jucundæ idæam ac imaginem; & concede, ut juxta Exemplar tuum super omnia sim amans solitudinis, ubi omnis mihi libertas erit tecum solo conversandi. Nolo autem ejusmodi solitudinem, quæ expers sit societatis & colloquii; hæc enim fastidiosa, otiosa, infructuosa est; Sed meam tuæ conformem esse volo solitudinem, semper in societate, semper in colloquio, cum iisdem adorandis Personis, quæ divinæ tuæ solitudinis felicitatem constituunt ad delicias.

O bo-

Occupatio
animarum
contem-
plativarum
est, imitari
solitudi-
nem & so-
cietatem
Dei.

O bone Deus! imprime cordi meo æterni tui silentii & verbi tui divini amorem, & degustandam mihi præbe dulcissimam voluptatem eloquentis hujus silentii, non loquentis, nisi tibi in secreto cordis, & loquentis absque strepitu, quodque verbo unico, totam effundere novit animam coram te. O quantâ me voluptate replêt S. Bruno, dum omnia cordis sui sensa Deus exposuit verbo unico, cuius enuntiationem optâisset nunquam incepisse, nunquam eandem posse finire, sed actualiter semper proferre in omnem æternitatem! *O Bonitas! O Bonitas! O Infinita Bonitas!* Ingens reverrà est silentium dum eò quis reducit, ut non nisi unicum proferat verbum; Sed & magna eloquentia, quando unicum hoc verbum plus dicit, quàm ingenti plurium annorum discursu possit explanari.

Tandem mi Deus, consolare cor meum in ardenti illo, quo flagrat, desiderio, inveniendi in te solo perfectam suam quietem; sed quietem potenti illâ stipatam tui ipsius activitate in te ipso, quæ illam non interturbat, sed potius conservat. Tu ô mi Deus, perfectam tuam invenis quietem in te contemplando, in te amando, ab æterno & in æternum! Et anima mea, quam ad tuam creâsti imaginem, ani-

ma mea, quàm plasmarè voluisti eo duntaxat nomine, ut ipsam earundem æternarum deliciarum redderes participem, perfectam suam requiem & solidam consolationem quæreret alibi, quàm in hoc, quod omnem tuam constituit felicitatem ac beatitudinem. Valetate vana terræ crepundia, valetate creaturæ, apagite ex corde meo, & deinceps id agite, ne sitis obstaculo, quin liceat liberè contemplari Deum meum: Apagite & vos futiles ac inutiles, viles ac pueriles mundi affectus; eruo vos è corde meo, & nolo ut revertamini unquam in idipsum; misum me facite, & libertatem permittite amandi Deum meum ex totis viribus meis, quas unico hoc exhaurire libet negotio, nec residuas volo pro ullo alio.

O quàm verum est, unicam horam tum cognoscendo, tum amando Deo impensam, majoris esse impendii ac valoris, quàm omnes vanas hominum occupationes, quibus toto tempore vitæ suæ fuerint distenti! Hic anima perfectam suam invenit quietem, quæ ejusdem est naturæ cum illâ, quâ beati perfruuntur in Cœlo. Operatur hic illa in quiete suâ excellentius, quàm si Regnorum omnium mundi totius moderaretur habenas; Et tandem hic dulcissimo demulcetur prægustu beatæ suæ æternita-

nitatis. Sed proprio id addiscendum est Experimento, non alterius discursu; gustando discimus gustare Deum; sed eodem addiscimus tempore, illo semel gustato, nil amplius præter ipsum gu-

stare: *Gustate & videte, quoniam suavis est Dominus*: O amici mei, his vobis valefacio verbis: Gustate vosmetipsi, gustate & videte quàm suavis sit Dominus.

CONSULTATIO XI.

De Aeternitate DEI.

Nimis quàm magnos progressus facimus in tempore, quo fit, ut cominus aeternitatem Dei nobis non liceat aspicere. Oporteret nos omnem jam elapsam remeando emetiri sæculorum seriem, & usque ad primam temporum reverti originem, unde major nobis facultas esset contemplandi prodigia aeternitatis Dei.

Qui magno navigat in fluvio, ultra centenas leucas à mari distito, non est in statu, ut videre possit ingens hoc Elementum, vel omnia illius considerare prodigia. Siquidem, quantumvis aquam habeat in fluvio, sicut habet in mari, tam ingens tamen discrimen est inter tenuem hanc aquam & mari exeuntis & in mare revertentis stillam, ac immensam illam aquarum omnium abyssum, ut, qui unum cognoscere ex comparatione alterius vellet, tantum absit, ut id, quod videt, ipsi serviat ad con-

cipiendam veram idæam maris, ut multo magis ipsi noceat, cum nulla quasi sit inter fluvium & mare facienda Comparatio. Enaviget totum fluvium, & attingat os & ostium, quo intrat in mare, & videre jam aliquid incipiet è decumano illo aquarum acervo, sed valde adhuc parum. Progrediatur ulterius, & velis passis agatur in mare, & plus jam ex illo videbit. Sed quando pleno jam itinere supra immensam illam fluentis Chrystalli proventus fuerit molem, quidquid faciat, videbit quidem plurimum, sed totum ac integrum prespicere aut prespiciendo emetiri nunquam poterit. Eadem ferè ratione res agitur cum tempore & aeternitate.

Quid omnia nostra sunt tempora, nisi parva durationis stilla, quæ egreditur è sinu magnæ aeternitatis Dei, & fluit, vel potius forrente citius currit, ut in eundem, unde exivit, sinum re-

Tempus est parva durationis stilla, exiens è magnæ aeternitatis oceano, ut illuc revertatur.

L I

ver-